

N:o 89.

Ank. till Riksd. Kansli den 8 Maj 1872, kl. 9 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om förändrad reglering af skjutsväsendet.

(I.-A.)

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till Stats-Utskottets behandling remitterad motion (N:o 150), har Herr *R. Ehrenborg*, med hvilken flere af Kammarens ledamöter sig förenat, föreslagit:

A) att gästgifveri-, håll- och reservskjutsningsskyldigheten, så på landet som i städerna utom Stockholm, skulle upphöra vid den tid, Kongl. Maj:t kunde finna godt bestämma, utan annat undantag än det tillfälliga som kunde blifva en följd af nästa punkt;

B) att vid samma tid skulle, der så kunde beredas, skjutsentreprenad med bidrag af skjutslaget upphöra; för hvilket ändamål det skulle stå entreprenören fritt att inom viss lämplig tid hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande uppsäga kontraktet. I det fall att ändock sådant entreprenadaftal varade utöfver den tid, som i punkten A vore afsedd, skulle staten betala skjutslagets genom aftal bestämda afgift till entreprenören. De inom skjutslaget, hvilka förbehållit sig att sjelfva skjutsa, skulle fullgöra detta sitt åliggande, och borde på Kongl. Maj:ts pröfning för hvarje särskildt fall bero, huruvida bidrag af allmänna medel måtte dem beviljas;

C) att den i A omförmälda skjutsningsskyldighet öfvertoges af viss utaf Kongl. Maj:ts befallningshafvande dertill godkänd och för viss tid antagen person, mot lega af den resande till belopp, som, utan att vara på förhand begränsadt, efter hållen entreprenadauktion per häst och per mil fastställdes af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, särskildt för hvarje skjutsstation. Åt Kongl. Maj:ts befallningshafvande lemnades den frihet i afseende

på val eller flyttning af skjutsstation, utan eller i förening med gästgifverirörelse, som fordrades för framkallande af täflan om skjutsens åtagande;

D) att taxa, utvisande för hvarje station det belopp, hvarmed resande borde betala skjutslega, öfver hela riket kungjordes, innan föreslagna skjutsordningen trädde i verket och sedermera eftersom förändradt förhållande föranledde;

E) att Riksdagen skulle ställa till Kongl. Maj:ts förfogande ett reservationsanslag, att användas för den åsyftade regleringen; samt

F) att Riksdagen anhölle, att Kongl. Maj:t täcktes till densamma afgifva den nådiga framställning, hvartill detta förslags godkännande kunde föranleda;

Varande af motionären, för den händelse Riksdagen icke funne sig kunna bifalla förestående förslag oförändradt, hemställt om godkännande af följande tillägg till punkten C, nemligen:

Der vid entreprenadauktion legan uppginge till så högt belopp, att den ansåges blifva för samfärdseln hinderlig, skulle Kongl. Maj:t ega att på hemställen af Dess befallningshafvande och efter uppskattning, på sätt lämpligast funnes, tilldela entreprenören det understöd af allmänna medel, hvarigenom legan kunde i motsvarande mån nedsättas.

Sedan lång tid tillbaka hafva, snart sagdt vid hvarje riksmöte, från den jordbrukande befolkningens sida yrkanden blifvit framställda om lättnader i skjutsningstungan eller dess fullständiga aflyftande från jordbruket. Dessa yrkanden hafva äfven föranledt talrika åtgärder upplysning meddelas uti Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottets utlåtande N:o 110 vid 1856—1858 årens riksmöte samt Stats-Utskottets utlåtande N:o 72 vid 1867 års riksdag. Hänvisande i öfrigt till den utredning dessa utlåtanden innehålla, anser Utskottet sig nu endast böra i korthet erinra om den lättnad i skjutsningstungan, som på senare tid egt rum genom fortgående på den sedan år 1840 beträdda banan att befrämja entreprenaders uppkomst och utbildning: genom skjutslegans successiva förhöjande, så att den numera för entreprenadskjuts får för milen uppgå till 1 R:dr 50 öre i stad och 1 R:dr 20 öre på landet; genom anvisande af ett numera till 125,000 R:dr årligen uppgående reservationsanslag till lättnad för skjutsningstungan, der den medelst entreprenad bestrides och befinnes särdeles tryckande; genom införande af postdiligensförbindelser å mera trafikerade farvägar; genom posthemmansskjutsens upphörande; genom Kongl. Maj:ts den 9 December sistlidet år medde-

lade förordnande om förhöjning till 1 R:dr 20 öre milen af legan för kungs- och kronoskjuts, samt slutligen genom de alltjemt fortgående jernvägsanläggningarne i olika delar af landet.

Enligt uppgifter, hemtade dels ur det af särskildt förordnade komiterade för skjutsningsväsendets reglerande den 31 Augusti 1859 afgifna underdåniga betänkande, dels ur länsstyrelsernas s. k. femårsberättelser, utgjorde antalet af hästar, utgångna till gästgifveri-, håll- och reserv-skjuts, länsvis, följande:

	1855.	1865.	1870.
Upsala län	38,054	13,862	10,680
Stockholms ”	59,189	19,134	10,010
Södermanlands ”	63,534	22,430	11,599
Östergötlands ”	125,832	32,530	27,749
Gotlands ”	15,758	4,521	3,183
Calmar ”	63,882	17,720	15,369
Blekinge ”	30,907	6,247	4,692
Jönköpings ”	72,641	13,533	8,243
Kronobergs ”	47,574	9,400	6,388
Christianstads ”	62,875	17,382	9,868
Malmöhus ”	92,974	23,675	13,309
Hallands ”	34,842	6,722	5,684
Göteborgs och Bohus ”	50,630	12,499	7,570
Elfsborgs ”	95,130	14,292	10,029
Skaraborgs ”	69,098	14,135	9,066
Örebro ”	63,407	23,643	12,823
Wermlands ”	102,566	58,632	35,953
Westmanlands ”	49,374	15,301	9,014
Kopparbergs ”	53,619	36,229	29,124
Gefleborgs ”	52,096	37,901	32,174
Wester-Norrlands ”	54,067	47,611	45,455
Jemtlands ”	15,003	19,581	—
Westerbottens ”	29,738	20,037	14,946
Norrbottens ”	23,562	12,493	12,064
Summa för alla länen	1,366,352	499,510	—
d:o utom Jemtlands län	1,351,349	479,929	344,992

Af hvad sålunda anförts framgår, att skjutsningstungan blifvit på sednare tiden väsendtligen lättad; och om än lättnaderna icke kunna anses tillfredsställa de alltjemt återkommande samt på rättvisa och billighet grundade anspråken på fullständigt upphörande af skjutsningsskyldigheten, helst densamma obestriddigen utgör ett väsendtligt hinder för jordbrukets ändamålsenliga skötsel och utveckling, anser sig dock Utskottet för närvarande icke böra understödja de af förrbemälde motionär framställda förslag. Genom ännu några år fortsatt tillämpning af de till lättande af detta onus redan vidtagna åtgärder, kommer nemligen den slutliga regleringon att väsendtligen underlättas, då, så vidt nu utrönas kunnat, erfarenheten ådagalagt, att det utgående hästantalet i alla rikets provinser är i nedgående, och med mera genomgripande åtgärder för en sådan reglering torde derföre böra tillsvidare anstå. Utskottet får alltså hemställa,

att Herr R. Ehrenborgs ofvannämnda motion för närvarande icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 8 Maj 1872.

På Stats-Utskottets vägnar:

ARVID FR:SON POSSE.

Reservationer:

af Herrar Grefve *Arvid Fr:son Posse*, *P. O. Hörnfeldt*, *Liss Olof Larsson*, *Jan Andersson*, Grefve *C. E. Piper*, *E. Key*, *O. B. Olsson*, *J. Rundbäck*, Friherre *J. Ericson* och *J. E. Johansson*, hvilka ansågo senare delen af Utskottets utlåtande böra erhålla följande lydelse:

”Af hvad sålunda anförts framgår visserligen, att skjutsningstungan blifvit på sednare tider väsendtligen lättad, men äfver med hänsyn dertill att genom fortsatt anläggande af jernvägar ytterligare lindring för en del skjutskyldige antagligen blifver beredd, synes det dock Utskottet, att dessa lättnader icke kunna tillfredsställa de alltjemt återkommande samt på rättvisa och billighet grundade fordringarne på fullständigt upphörande af skjutsningsskyldigheten, helst densamma obestriddigen utgör ett väsendtligt hinder

för jordbrukets ändamålsenliga skötsel och utveckling. De skäl, hvarpå denna åsigt grundar sig, och som tala för vidtagande af åtgärder ledande till skjutsväsendets slutliga eller mera fullständiga reglering, hafva vid föregående riksdagar blifvit så tillräckligt utredda, att det icke torde vara erforderligt att här vidare utveckla desamma. Den lämpligaste, om ej den enda utvägen för undanrödjande af skjutsnings skyldighetens menliga inverkan på jordbruket vore att såsom regel stadgades, det den resande borde betala skjutsens fulla värde, och att således skjutslegan finge bestämmas till det belopp, hvar till den vid entreprenadauktion uppginge. De förslag, som i detta hänseende finnas innefattade uti motionärens ofvanberörda framställning, synas Utskottet vara väl förtjenta af uppmärksamhet. För ett fullständigt ordnande af denna viktiga angelägenhet erfordras emellertid en närmare undersökning af frågan än den, som lemnats af motionären eller som nu kunnat af Utskottet medhinnas; och då Kongl. Maj:t bäst är i tillfälle såväl att låta bereda den för frågans slutliga pröfning nödiga utredning som att, efter det sådant egt rum, föreslå lämpligaste sättet för skjutningsväsendets fullständiga reglerande, får Utskottet hemställa,

att Riksdagen, jemte anmälan af hvad i ämnet förekommit och med tillkännagifvande af sin åsigt att gästgifveri-, håll- och reserv-skjutsskyldigheten bör för så väl stad som land upphöra, måtte uti underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes, efter föregående utredning, om möjligt till nästa Riksdag afgifva nådigt förslag till skjutningsväsendets fullständiga ordnande på sådant sätt, att jordbruket icke vidare deraf betungas."

samt af Herr *Carl Ifvarsson*.